

Bewogen door heiligenbeelden

Onvermoed vond de Foudgumer kunstenaar Peter B. van Houten in 2018 een schilderplek in een Franse kapel vol heiligenbeelden. Ze lieten hem niet meer los. Zijn eigen geschilderde *Heiligen in beweging* zijn nu te zien in Museums Vledder. Diane Romashuk Rens Hooyenga

Heeft. Zó ontzettend heet. Dat was het die zomer van 2018 in Auvergne, herinnert Peter B. van Houten (77) zich. Hij was er met zijn vrouw Dinie Goedhart op schildervakantie. „Dat doen we graag in Frankrijk.” Maar van buiten schilderen zou er met deze temperaturen niet veel komen, en dus trokken ze de stoute schoenen aan. In de buurt van hun hotel stond een dertiende-eeuwse abdij, hadden ze gezien, met een kapel ernaast. „We hebben bij de abdij aangeklopt en gevraagd of we in de kapel mochten schilderen. We kregen heel gastvrij de sleutel mee.”

„Overweldigend en ontroerend”, was het wat ze vervolgens aantroffen, omschrijft Van Houten. „Het kerkgebouw stond propvol met tientallen heiligenbeelden; ze stonden op de grond of hingen aan de muren en de plafonds. Zelfs boven het altaar stak nog net een handje van een van de beelden uit. Sommige waren in goede staat, andere moesten worden gerestaureerd. De kapel leek dienst te doen als opslagplaats.”

Maar Van Houten – met Goedhart ook oprichter van De Foudgumse School, de academie voor nieuwe schilderkunst die dit jaar tien jaar bestaat – zag vooral de schoonheid van het geheel. „Het was een mooi gebouw en het licht viel van boven

prachtig op de beelden. Je voelde de aanwezigheid van het verleden, dat ik herkende uit de kunstgeschiedenis. De beelden staan ergens voor; de basis waar we vandaan komen. Maar ironisch genoeg werden ze niet meer gebruikt, wat je dan weer kunt zien als iets dat in onze tijd voorkomt.”

Het tafereel raakte hem zo dat hij zijn plannen om het Franse landschap die zomer in verf te vangen spontaan liet varen. „De resterende weken daar heb ik me alleen nog maar op de beelden gericht en schilderijen en voorstudies gemaakt. Eerst van de hele kerk, later van de beelden apart.”

Wandelende apostelen
Ook thuis lieten ze hem niet meer los. „Sinds die vakantie ben ik de heiligenbeelden blijven schilderen. Tijdens latere reizen zijn we bij andere kerken ook altijd even gaan kijken wat daar voor beelden te zien waren. Al op de terugweg van Auvergne kwamen we bijvoorbeeld een aantal apostelen tegen in de zijbeuk van een Franse kerk. Ze stonden op een rij waardoor ze leken te wandelen. Dat vond ik wel mooi symbolisch.”

In plaats van gipsen beelden lijken het levende figuren, die zo van hun sokkel kunnen stappen

„Beweging’ is namelijk ook wat zijn eigen kunst typeert. Zijn stadsgezichten, landschappen en zonsopgangen lijken veelal door de ruit van een rijdende auto aan het oog

van de kijker voorbij te trekken. Zijn portretten – een andere grote passie – lijken een momentopname. Ook de heiligenbeelden schilderde hij in beweging.

„Mijn schilderijen zijn geen letterlijke weergaven van de beelden, het zijn mijn interpretaties. Vaak wel herkenbaar, soms ook omdat ik bijvoorbeeld de kandelaars mee heb geschilderd die ernaast hingen. Of het straalkachtje onder een van de beelden dat ik zo aan doenlijk vond”, vertelt Van Houten. „Maar in mijn schilderijen staan ze nooit stil. Ze kijken ook niet verzalgd omhoog zoals je bij heiligenbeelden vaak ziet, maar juist naar beneden, bijvoorbeeld naar ons. In plaats van gipsen beelden lijken het levende figuren, die zo van hun sokkel kunnen stappen.”

Het spelen met ruimte in zijn schilderijen fascineert hem. „Als je van onder op een figuur kijkt zoals

bij mijn heiligenbeelden, dan krijg je te maken met uitdagende verkortingen van bijvoorbeeld de ledematen. En om de beelden bewegelijk te laten lijken moet je ook ruimte creëren op je doek; waar ze vandaan komen of naartoe kunnen gaan.”

Voor vijf van de heiligenbeelden, pakte hij daarvoor uit op doeken van twee meter hoog en 1,40 meter breed. „Het moest zo nu en dan groot, anders kwam de beweging die ik wilde laten zien niet goed over.”

Op de flyer voor de *Heiligen in beweging* getitelde expositie in Museums Vledder prijkt zijn verbeelding van Maria. „Ik heb onder anderen ook de apostel Petrus geschilderd, nog bozer dan zijn beeld al was. En ook een populaire priester die we tijdens onze vakantie al op meer plekken ontmoet hadden als beeld, en in de kapel weer.” Van de meeste andere heiligenbeelden weet hij niet wie ze voorstellen. „We hebben nog een brief gestuurd naar het hotel met de vraag of iemand daar hun namen kende maar daar is geen antwoord op gekomen.”

Totale overgave

Het staat hem niet in de weg. „Figuratieve kunst wordt vaak beoordeeld op haar onderwerp maar het gaat mij vooral om de geschiedenis waar de beelden voor staan en om de liefde voor het schilderen. Als je schildert ga je daar helemaal in op.

En een schilderij dat af is, kan zo sterk zijn dat het je volledig in beslag neemt. Ik denk dat de heiligenbeelden voor hetzelfde bedoeld zijn. Er zit ook wel eens kitsch tussen maar als het echt lukt om met zo'n beeld het verhaal dat ze vertellen over te brengen, dan valt dat alleen maar te bewonderen. Zelf ben ik niet gelovig maar in die totale overgave aan iets schuilt voor mij wel een verwantschap tussen kunst en religie die me raakt.”

Op de tentoonstelling zijn in totaal 23 schilderijen van Van Houten te zien, waaronder vijf op groot formaat. Naast heiligenbeelden, hangen er ook twee schilderijen van zijn tuin in het museum. „Dit jaar zijn we vanwege corona niet op schilderreis gegaan, maar we hebben zelf een eigen hectare land vol bomen en ook bij huis is het landschap schitterend.”

Met de heiligenbeelden is hij ook nog niet klaar. „Voor 2018 waren ze nooit een onderwerp in mijn schilderijen, al had ik toevallig wel al jaren een Mariabeeld in mijn atelier staan dat ik mooi vind. Inmiddels hebben ze wel een vaste plek veroverd binnen mijn oeuvre.”

 De expositie *Heiligen in beweging* met werk van Peter B. van Houten is tot en met 4 januari in Museums Vledder te zien, www.museums-vledder.nl